

**Skönstaholm står inför sitt sextioårsjubileum.
Vari består det unika med Skönstaholm?**

**SKÖNSTA
HOLM**

SKÖNSTA HOLM

Skönstaholm står inför sitt sextioårsjubileum. Vari består det unika med Skönstaholm? Det är inte husen. Det är inte terrängen. *Det är husen i terrängen.* De på plats byggda husens anpassning till terrängen och terrängens framhävande av husens karaktär. Arkitekternas begåvning, konstnärliga förmåga att skapa samklang på lika villkor mellan hus och terräng – se där det unika med Skönstaholm.

Husen i Skönstaholm skapades av arkitekterna Nils Sterner och Erik F Dahl. Trädgården, terrängen, skapades av Walter Bauer och Erik Anjou. Torget och rundeln skapades av Holger Blom och Erik Glemme. Alla är de stora namn i svensk arkitekturhistoria.

Teckning: Lisa Bauer

Arkitekturhistorikerna framhåller Skönstaholm som ett av vårt lands finaste och bäst bevarade exempel på vad de kallar folkhemsarkitekturen.

Stockholm Stadsmuseum har därför utfärdat ”särskilda riktlinjer” för Skönstaholms bevarande:

- Fasader med grov puts och slammade fasader bibehålles, alternativt utföres putsarbeten lika befintliga. Bandindelningar och fönsteromfattningar i slätputs utföres lika befintligt.
- Utvändig tilläggsisolering får ej förekomma.
- Den ursprungliga färgsättningen bibehålles med fältindelning och färgvariationer.
- Ursprungliga fönster bevaras. Eventuella nya fönster utföres i trä lika befintliga. Ursprunglig kulör bibehålles.
- Ursprungliga entrédörrar och dörromfattningar samt skärmtak bevaras. Eventuella nya entrédörrar utföres i trä lika befintliga.
- Balkongers form och räcken bibehålles, alternativt utföres lika ursprungliga. Inglasning av balkonger får ej förekomma.
- Tegeltak och takfot av trä bibehålles.

Styrelsens arbete vilar på tre hörnpelare. De är: husen, terrängen, andan.

HUSEN ska underhållas tekniskt så att de håller i alla fall minst lika länge till som de redan funnits. De närmsta åren står två stora tekniska arbeten för dörren som kommer att kräva tid, pengar och uppoffringar av allas vår bekvämlighet. Det gäller stambyten och vissa dräneringsarbeten.

Men husens skönhet ska också vårdas – tak, fasader, skorstenar, fönster, dörrar, portiker.

När det gäller parken, **TERRÄNGEN**, har vi tagit hjälp av trädgårdsarkitekterna på *Landskapslaget* för att återskapa de ursprungliga intentionerna om samspel mellan hus och terräng.

Deras arbete ska synkroniseras med de tekniska arbetena, så det är ett arbete som kommer att bära frukt först om fem, sex, sju år.

Genom att aktivt stödja *Grannskapsklubben* i dess arbete för allas trivsel och trevnad vill vi se till att den goda **ANDAN** i den lilla byn hålls vid liv och förstärks i takt med att omsorgerna om byn utvecklas. Vi vill också stödja klubben i dess kontakter med omvärlden.

Skönstaholmsbarnen ska känna stolthet över att växa upp i sköna Skönstaholm, men vi vill inte se något ”gated community”.

Vi är inga världsfrånvända, svärmiska romantiker. När vi talar om Skönstaholms skönhetsvärden är vi samtidigt väl medvetna om de kommersiella värden som är inneslutna i dessa.

Penningvärdet på allas våra hus stiger i takt med omvårdnaden om dem. Det har alltid funnits och kommer alltid att finnas människor som är beredda att betala för det unika.

Det här är inget vi bara tror eller hoppas. Det är mätbart.

Det finns det flera exempel på. I Danmark kan man peka på våra arkitekters förebild, Konstnärshusene, utanför Köpenhamn. I Sverige behöver vi inte gå längre än över Nynäsvägen, till Riksrådsvägen. Ett annat tydligt exempel är bostadsrättsföreningen Solhjulet i Sollentuna. Genom att medvetet vårda och bevara sina ursprungliga kulturvärden och hålla fram de namnkunniga arkitekterna bakom dem (Riksrådsvägen – makarna Geisendorf, Solhjulet – Ernst Grönwall) har föreningarna dramatiskt höjt de kommersiella värdena på sina hus. Det kan vår förening också göra.

Vilka var då arkitekterna som åstadkom det unika radhusområdet strax söder om Stockholm. Då ett arkitektoniskt experiment, stadens sista utpost mot landsbygden. Idag, sextio år senare, en attraktiv kulturhistorisk sevärdhet, en åtråvärd idyll mellan Globen och Farsta Centrum.

NILS STERNER (1904–1990) blev klar med sin arkitektutbildning vid KTH i Stockholm 1929 och arbetade sina första år hos flera av tidens ledande arkitekter, Erik Lallerstedt, Lars Israel Wahlman, Carl Westman, Paul Hedqvist. Där-efter var han först stadsarkitekt i Sundbyberg och sedan chefsarkitekt hos Stockholms Stad. Sterner var verksam till slutet av sextioalet. Bland de otaliga projekt han hade ansvar för kan nämnas Centrumanläggningarna i Västertorp och Bagarmossen, de märkliga sjuksköterskebostäderna (runda!) i Beckomberga, Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan, restaureringen för Landstinget av Garnisonssjukhuset på Hantverkargatan.

ERIK F DAHL (1917–1981) ritade radhus i Stureby med tydliga likheter med Skönstaholm. Han bodde med sin familj i Skönstaholm (Skönstaholmsvägen 44) och var med om att bilda Grannskapsklubben. Han kom senare att flytta sin verksamhet till Norrköping. I Norrköping har han bland annat ritat Centralbadet, Ebersteinska skolan, och Sveriges Televisions hus.

WALTER BAUER (1912–1994) är stjärnan bland svenska landskapsarkitekter, beundrad än idag av unga, verksamma kollegor. Bland hans främsta arbeten kan nämnas slottsparkerna vid Drottningholm, Ulriksdal, Strömsholm, Tullgarn, Gunnebo.

ERIK ANJOU (1919–) hade från andra världskrigets slut till slutet på femtioalet kontor tillsammans med Bauer. Han hade också flera bemärkta samarbeten med Ernst Grönwall. Grönwall stod för husen, Anjou för trädgårdarna i det nämnda Solhjulet i Sollentuna, punkthus i Vällingby, radhus och höghus i Blackeberg.

HOLGER BLOM (1906–1996) var både arkitekt och landskapsarkitekt. År 1938 utsåg gatunämnden Holger Blom till Stockholms Stadsträdgårdsmästare, en befattning han innehade till 1971. Holger Bloms tid som stadsträdgårdsmästare och park- och stadsbyggnadsidéolog kom att innebära en storhetstid för Stockholms parker. Svampen på Stureplan är Bloms verk.

ERIK GLEMME (1905–1959) arbetade ofta i nära samarbete med Holger Blom. Tillsammans skapade de bland annat Norr Mälärstrands strandpromenad, Rålbambhovsparken, parken på Observatorielunden, Tegnérunden. Vårt smäckra torg med den vackra lilla dammen och den geniala rundeln mitt i området skapade Blom och Glemme också gemensamt.

Hos Sterner och Dahl arbetade vid tiden för Skönstaholms tillkomst en ung, nyutexaminerad norsk arkitekt, **BOTHILD HAGSTRÖM (1923–2010)**. Bothild var deras assistent och fick ansvaret för utformningen av alla våra vackra trappor och öppna spisar. Detaljer som skulle visa sig bli särmärken. När allt var färdigbyggt flyttade Bothild med sin familj in i huset Skönstaholmsvägen 60. Familjen flyttade senare till Söndagsvägen 63.

Söndagsvägen 76 (bilden är beskuren)

Foto: Sune Sundahl

Det är vår övertygelse att vi ska göra vårt yttersta för att bevara Skönstaholms unika karaktär. Men man kan inte leva i ett museum. Skönstaholm skapades för levande människor, för barn att växa upp i. Husens varierande storlekar gör det möjligt för både barnfamiljer och ensamma äldre att bo och samsas i vårt lilla samhälle. Också det smått unikt.

Samtidigt som vi ska göra allt för att bevara det exteriöra ska vi vara tillåtande och moderna när det gäller det interiöra.

Vi alla lever här och nu. En dag dör vi. Människor kommer, människor går. Skönstaholm består. Vi som bor här nu har ett arv att förvalta till generationer som kommer efter oss.

Styrelsen för Bostadsrättsföreningen Skönstaholm, våren 2011

Välkommen att läsa mer på www.skonstaholm.se